

© Copyright 2011 Uitgeverij Lambo bv, Arnhem

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een automatisch gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, digitaal, door fotokopieën of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Augustinus

De invloedrijkste vroegchristelijke denker en kerkleraar was Augustinus (354-430). Hij heeft enorme invloed gehad op het wereldbeeld door zijn telkens herhaalde stellingen dat God de schepper van alles was en dat het leergezag van de Bijbel groter was dan het verstand van de mens. Augustinus ging ervan uit dat de Bijbel niet kan dwalen – *“de Heilige Schrift vertelt nu eenmaal op geen enkele manier onwaarheid”* – en moet dus letterlijk worden genomen. Dus ook wat in de Bijbel stond over de vorm van de aarde. De aarde was, zoals duidelijk uit de Bijbel op te maken was, een platte rechthoekige schijf, twee keer zo lang als breed, en met vier hoge muren waarop het hemelgewelf steunde. Paulus had in zijn brief aan de Hebreeënen geschreven, dat de mens was geboren om met zijn aanschijn naar de aarde te leven. Wel nu, dat kan niet aan de onderkant.

Volgens Augustinus' *Civitate Dei* is de wereld verdeeld onder Noachs drie zonen: Sem kreeg Azië, Cham Afrika en Japhet Europa. Deze werelddelen worden in de Bijbel niet genoemd, maar deze indeling werd wel door Augustinus bevestigd. Augustinus betwijfelde of er antipoden bestonden, maar verwierp die mogelijkheid niet. Hij achtte het waarschijnlijker dat de andere kant van de aarde niet bewoond was. In elk geval waren er geen

'buitenbijbelse' mensen. Iedereen stamde van Noach af en het was onmogelijk dat iemand de immense oceaan zou zijn overgestoken.

Voordat kerkvader Augustinus zich bekeerde tot het katholicisme, leidde hij een losbandig leven. Hij stal, verwekte een buitenechtelijk kind en sloot zich aan bij obscure sektes. Dat alles tot grote droefenis van zijn moeder. In 386 komt hij tot inzicht dat hij zijn leven over een heel andere boeg moet gooien. Wat is de aanleiding? Hij hoort een stem die hem gebied te lezen, zo schrijft Augustinus in zijn *Confessiones*. Hetgeen gelezen moest worden was natuurlijk de Bijbel. Na het lezen van enkele passages is hij bekeerd en wordt volgens eigen zeggen *“als het ware een licht van veiligheid in mijn hart gegoten en alle duisternissen van de twijfel vlogen heen.”* Zijn de zonden die Augustinus had begaan dan zo groot? In de *Confessiones* komt ook de grootste zonde aan bod: de diefstal van peren die hij als jongetje pleegde.

Met zijn bekering maakt hij zijn moeder intens gelukkig. Eigenlijk was haar enige motivatie om door te leven alleen nog om haar zoon te zien veranderen in een oprecht katholiek christen. Zij zou gezegd hebben: “Meer dan ten volle heeft mijn God mij die gunst geschonken, zodat ik je nu zie als zijn dienaar en zelfs als een die het aardse geluk versmaad heeft. Wat doe ik hier nog?”